

УДК 339.9

Винник Руслана Юрїївна

*аспірантка кафедри економіки підприємства
Університету державної фіскальної служби України*

Винник Руслана Юрьевна

*аспирантка кафедры экономики предприятия
Университета государственной фискальной службы Украины*

Vynnyk Ruslana

*Postgraduate Student of the Department of Enterprise Economics
National University of the Fiscal Service of Ukraine*

ORCID: 0000-000-4858-5610

ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ІНКЛЮЗИВНОЇ ЕКОНОМІКИ В УКРАЇНІ

ГОСУДАРСТВЕННОЕ РЕГУЛИРОВАНИЕ ИНКЛЮЗИВНОЙ ЭКОНОМИКИ В УКРАИНЕ

STATE REGULATION OF INCLUSIVE ECONOMY IN UKRAINE

***Анотація.** У статті розглянуто основні аспекти державного регулювання інклюзивної економіки та її вплив на всі верстви населення. Досліджено теоретичні питання інклюзивного розвитку в Україні, визначено роль держави в системі регулювання політики інклюзивного розвитку економіки, з'ясовано основні складові концепції інклюзивності сталого розвитку в Україні. Розкрито зміст поняття «інклюзивна економіка» та проаналізовано новації державного регулювання щодо її зростання. Визначено чинники, що стримують розвиток інклюзивної економіки в Україні та зазначена важливість державного регулювання інклюзивної економіки, як економіки, що спрямована забезпечення потреб*

усіх членів суспільства. Доведено, що стратегічним пріоритетом розвитку української економіки є стале зростання, основою якого є інклюзивна економіка, що не лише покращує загальну економічну ситуацію в країні, а й підвищує довіру до держави з боку суспільства. Визначено, що чинники розвитку інклюзивної економіки найкраще проявляються через складові індексу інклюзивного розвитку. Встановлено, що додатковими чинниками, що стримують розвиток інклюзивної економіки в Україні є нерівномірний географічний і галузевий розподіл можливостей, низький рівень життя населення та низький рівень освіти. Узагальнено основні стратегічні напрямки створення інклюзивної економіки в Україні за такими напрямками як освіта, охорона здоров'я, соціальний захист та забезпечення рівних прав і можливостей для всіх верств населення. Визначено відмінні риси, які виокремлюють інклюзивну економіку від інших типів економічного зростання. Проаналізовано міжнародний досвід впровадження інклюзивного розвитку, основні передумови його становлення в інших країнах. Встановлено актуальність імплементації в Україні міжнародного досвіду в таких сферах як розширення доступу до освіти та охорони здоров'я дітей та підлітків з бідних сімей та заходів, спрямованих на перерозподіл ресурсів на користь відстаючих регіонів. Визначено основні проблеми та перешкоди, які постають на шляху щодо ефективного державного регулювання інклюзивного зростання в Україні. Доведено необхідність впровадження державної моделі ефективною інклюзивної економіки.

Ключові слова: інклюзивний розвиток, сталий розвиток, економічна стабільність, державне регулювання, політика сталого розвитку.

Анотація. В статті рассмотрены основные аспекты государственного регулирования инклюзивного экономики и ее влияние на все слои населения. Исследованы теоретические вопросы инклюзивного

развития в Украине, определена роль государства в системе регулирования политики инклюзивного развития экономики, выяснены основные концепции инклюзивности устойчивого развития в Украине. Раскрыто содержание понятия «инклюзивное экономика» и проанализированы новации государственного регулирования по ее роста. Определены факторы, сдерживающие развитие инклюзивного экономики в Украине и отмечена важность государственного регулирования инклюзивного экономики, как экономики, направлена на обеспечение потребностей всех членов общества. Определено, что факторы развития инклюзивного экономики лучше всего проявляются через составляющие индекса инклюзивного развития. Установлено, что дополнительными факторами, сдерживающими развитие инклюзивного экономики в Украине является неравномерное географическое и отраслевое распределение возможностей, низкий уровень жизни населения и низкий уровень образования. Обобщены основные стратегические направления создания инклюзивного экономики в Украине по таким направлениям как образование, здравоохранение, социальная защита и обеспечение равных прав и возможностей для всех слоев населения. Определены отличительные черты, которые выделяют инклюзивное экономику от других типов экономического роста. Проанализирован международный опыт внедрения инклюзивного развития, основные предпосылки его становления в других странах. Установлено актуальность имплементации в Украине международного опыта в таких сферах как расширение доступа к образованию и охраны здоровья детей и подростков из бедных семей и мероприятий, направленных на перераспределение ресурсов в пользу отстающих регионов. Определены основные проблемы и препятствия, возникающие на пути по эффективного государственного регулирования инклюзивного роста в

Украине. Доказана необходимость внедрения государственной модели эффективной инклюзивного экономики.

Ключевые слова: инклюзивный развитие, устойчивое развитие, экономическая стабильность, государственное регулирование, политика устойчивого развития.

Summary. The article considers the main aspects of state regulation of an inclusive economy and its impact on all segments of the population. Theoretical issues of inclusive development in Ukraine are studied, the role of the state in the system of regulation of the policy of inclusive economic development is determined, the main components of the concept of inclusiveness of sustainable development in Ukraine are clarified. The content of the concept of "inclusive economy" is revealed and the innovations of state regulation regarding its growth are analyzed. The factors that hinder the development of an inclusive economy in Ukraine are identified and the importance of state regulation of an inclusive economy as an economy aimed at meeting the needs of all members of society is noted. It is proved that the strategic priority of the Ukrainian economy is sustainable growth, which is based on an inclusive economy, which not only improves the overall economic situation in the country, but also increases public confidence in the state. It is determined that the factors of inclusive economy development are best manifested through the components of the inclusive development index. It is established that additional factors hindering the development of an inclusive economy in Ukraine are the uneven geographical and sectoral distribution of opportunities, low living standards and low education. The main strategic directions of creating an inclusive economy in Ukraine in such areas as education, health care, social protection and ensuring equal rights and opportunities for all segments of the population are summarized. The distinctive features that distinguish an inclusive economy from other types of economic growth are identified. The international experience of

implementation of inclusive development, the basic preconditions of its formation in other countries are analyzed. The urgency of implementing international experience in Ukraine in such areas as expanding access to education and health care for children and adolescents from poor families and measures aimed at redistributing resources in favor of lagging regions has been established. The main problems and obstacles that stand in the way of effective state regulation of inclusive growth in Ukraine are identified. The necessity of introduction of the state model of effective inclusive economy is proved.

Key words: *inclusive development, sustainable development, economic stability, state regulation, sustainable development policy.*

Постановка проблеми. Внаслідок глобалізації відбулось загострення економічних дисбалансів, що проявляється в економічній та політичній нерівності та соціальних проблемах. У Доповіді про світову нерівність, що була опублікована у 2018 році зазначається, що нерівність доходів зростає майже в усіх регіонах світу за останні десятиліття, але з різною швидкістю. Той факт, що рівні нерівності різні серед країн, навіть коли країни мають однаковий рівень розвитку, підкреслює важливу роль, яку національна політика та інституції відіграють у формуванні нерівності [6]. Виходячи з цього, необхідним є переосмислення на державному рівні регулятивної політики та формування інклюзивної економіки за участю державного регулювання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теорії інклюзивності та інклюзивної економіки поклали початок закордонні науковці Д. Аджемоглу, Дж. Робінсон, В. Кондратьєв [1-2]. Для умов України активно розробляють наукове підґрунтя вітчизняні вчені: А. Базілюк, О. Жулин, О. Прогнімак та інші [3-4], які визначають різні підходи до обґрунтування важливості інклюзивного розвитку як основи перспективного соціально-економічного росту країни через залучення всіх елементів суспільства.

Формулювання цілей статті. Метою статті є формалізація процесів запровадження інклюзивної економіки в Україні та визначення особливостей державного регулювання економіки за допомогою новітніх підходів, що спрямовані на залучення всіх верств населення.

Виклад основного матеріалу. На сьогоднішній день цілі державного регулювання інклюзивної економіки в Україні визначено в Стратегії сталого розвитку України до 2030 року [5]. У Національній доповіді «Цілі сталого розвитку: Україна», було запропоновано 17 цілей щодо інклюзивного розвитку економіки в Україні, де першочергово враховувалися і суспільні потреби, і національний розвиток країни в цілому [8].

Регулювання інклюзивної економіки ґрунтується на пріоритетах людського розвитку, від ефективності якого залежить і економічний розвиток держави. Як зазначалося раніше у роботі [8], найкраще відображають чинники розвитку інклюзивної економіки індекс інклюзивного росту та розвитку (Inclusive Growth and Development Index, скорочено IDI).

Таблиця 1

Складові композитного індексу інклюзивного розвитку

Група 1 Економічні показники зростання та розвитку	Група 2 Показники нерівності (інклюзивності)	Група 3 Показники спадкоємності/сталості розвитку
1. ВВП на душу населення (дол.) 2. Продуктивність праці на 1 працюючого (дол.) 3. Рівень зайнятості населення (%) 4. Середня очікувана тривалість здорового життя (роки)	1. Медіанний дохід домогосподарств (дол.) 2. Рівень бідності (%) 3. Коефіцієнт Джині, що характеризує розшарування суспільства за доходами 4. Коефіцієнт Джині, що характеризує розшарування суспільства за рівнем багатства	1. Скориговані чисті заощадження (%) від ВНД 2. Державний борг (% ВВП) 3. Коефіцієнт демографічного навантаження (%) 4. Інтенсивність промислових викидів в атмосферу (кг викидів CO ₂ на 1 дол. ВВП)

Джерело: складено авторами за матеріалами [8]

Проведений у роботі [8] аналіз складових індексу інклюзивного розвитку України показав суттєве негативне відхилення значень часткових

показників (ВВП на душу населення, продуктивність праці, зайнятість населення, середню очікувану тривалість здорового життя, медіанний дохід домогосподарств, чисті заощадження, коефіцієнт Джині) від стандартів інклюзивного розвитку для групи країн, що розвиваються. Додатково можна зазначити, що інклюзивний розвиток економіки України стримують такі чинники:

- 1) нерівномірний географічний і галузевий розподіл можливостей. Індекс регіональних диспропорцій (розраховується як відношення середнього валового регіонального продукту (ВРП) на особу областей, на які припадає 20% найбагатшого населення та 20% найбіднішого населення відповідно) в Україні становить 3,7, в той час як у сусідів майже вдвічі менше: Словенії 1,9, Литві 2,3, Естонії 2,5 [9, с. 14];
- 2) низький рівень життя населення. За період з 1991 до 2015 року ВВП на одну особу в Україні знизився на 22%, тоді як у країнах-сусідах (Польщі, Угорщині) зріс більше ніж у 2 рази. У 2019 році цей показник в Україні був у 5,4 рази менше ніж у Польщі [10, с. 63];
- 3) низький рівень якості освіти. Хоча Україна і належить до найосвіченіших суспільств в світі (коефіцієнт загального охоплення вищою освітою (GER) 83 %, але високий рівень безробіття серед молоді є свідченням того, що якість освіти не відповідає вимогам роботодавців.

Після підписання Угоди про асоціацію з ЄС (у 2014 році) Україна взяла на себе зобов'язання провести реформи, спрямовані на підвищення рівня життя громадян. На підтримку реформ ЄС та європейські фінансові інституції мобілізували понад 15 мільярдів євро у грантах і кредитах, проте суттєвий рівень корупції не дозволив ефективно провести реформування економіки.

У зв'язку з цими задачами актуалізується роль державної політики в розбудові економіки на засадах інклюзивної економічної моделі. Україна робить лише перші кроки щодо створення інклюзивної економіки, важливу роль повинна відіграти у цьому процесі Національна економічна стратегія України до 2030 року, яка містить основні стратегічні напрямки створення інклюзивної економіки до яких належать: освіта, охорона здоров'я, соціальний захист та забезпечення рівних прав і можливостей для всіх членів суспільства (Табл. 2).

Таблиця 2

Стратегічні напрямки створення інклюзивної економіки в Україні

Напрямок	Заходи
Освіта	Розвиток компетентностей громадян для успішної самореалізації кожного. Створити умови для якісної та доступної дошкільної освіти. Продовжити реформу «Нова українська школа» Сформувати сучасну систему професійної освіти, яка задовольняє потреби ринку праці, суспільні інтереси та запити особистості. Забезпечити високу якість вищої освіти та розвиток освіти дорослих.
Охорона здоров'я	Забезпечення доступу до медичних послуг. Завершити реформу охорони здоров'я на вторинній і третинній ланці, реформи фінансування системи охорони здоров'я. Побудувати ефективну систему громадського здоров'я. Покращити умови для ринку медичного страхування і якість надання медичних послуг. Покращити умови для розвитку науки і підготовки фахівців та управлінців у медичній галузі.
Соціальна політика	Підтримка вразливих груп населення і підтримка молоді. Забезпечити адресність та доступність соціальних послуг, підвищити рівень якості соціальних послуг і наближення їх надання до європейських стандартів. Забезпечити інклюзію та безбар'єрність. Забезпечити гідне пенсійне забезпечення; створити сприятливі умови для всебічного розвитку молоді, сприяти розвитку підприємництва з раннього віку та реалізації можливостей для осіб похилого віку. Забезпечити безпечні умови праці, посилити соціальний захист безробітних і працюючих.

<p>Забезпечення рівних прав і можливостей для всіх</p>	<p>Впровадження європейських стандартів рівності та забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків. Покращити законодавство щодо питань рівних прав та можливостей жінок і чоловіків, протидії торгівлі людьми та домашньому насильству. Вдосконалити надання допомоги та захисту особам, які постраждали від домашнього насильства, забезпечення доступу до якісних соціальних послуг відповідно до їхніх потреб. Запровадити систему комплексного реагування на випадки домашнього насильства. Покращити якість та доступ до необхідної допомоги осіб, які постраждали від торгівлі людьми. Забезпечення рівних прав та можливостей для кожного (незалежно від статі, расового чи етнічного походження, релігії чи переконань, інвалідності, віку чи сексуальної орієнтації). Усунути дискримінаційні положення з національного законодавства.</p>
<p>Культура</p>	<p>Розвиток людського потенціалу в частині формування креативної спроможності українського суспільства. Забезпечення економічної самодостатності культурної сфери. Гарантовані обсяги державної підтримки культурної сфери на основі охорони та заохочення розмаїття форм культурного самовираження. Збереження, захист та популяризація культурної спадщини та культурних цінностей українського народу. Розвиток державних та громадських інститутів, які сприяють інноваційній культурній діяльності. Здійснення культурної політики на засадах широкого громадського діалогу. Зміцнення матеріально-технічної та інформаційної бази закладів культури. Сприяння розробленню та реалізації інвестиційних проєктів (програм), у тому числі з метою модернізації інфраструктури у сфері культури. Забезпечення якості та доступності культурних послуг для населення. Створення дієвих механізмів протидії інформаційним загрозам.</p>

Джерело: складено авторами за матеріалами [14]

У зв'язку з цим, актуальним є вивчення міжнародного досвіду щодо скорочення нерівності в суспільстві, які можуть бути застосовані в моделі вітчизняного інклюзивного розвитку (табл. 3).

Таблиця 3

Міжнародний досвід інклюзивного розвитку [11; 12; 13]

Країна	Передумови інклюзивного розвитку
Бразилія	Дослідники характеризують нову стратегію розвитку як економічний націоналізм разом з великою соціально орієнтованою політикою і навіть як соціальну модернізацію. Однією з найбільш великомасштабних та обговорюваних соціальних програм у світі став «Сімейний посібник», тобто програма обумовлених грошових трансфертів, спрямована на розширення доступу до освіти та охорони здоров'я дітей та підлітків з бідних сімей.
Індія	Інклюзивне зростання фігурує в більшості програмних документів індійського уряду. Відзначається активізація соціальної політики, адже

	<p>відбуваються суттєве зростання вкладень на охорону здоров'я, більш селективна спрямованість на ущемлені групи населення, збільшення частки центрального фінансування, яке орієнтоване на перерозподіл ресурсів на користь відстаючих регіонів. Міжнародну популярність набула національна програма сільської зайнятості, що є найбільшою у світі.</p>
Китай	<p>Доктрина інклюзивного розвитку досліджується в серії взаємопов'язаних політичних концептів, таких як гармонійне суспільство, наукова концепція розвитку. Істотно збільшились дотації сільської освіти та інфраструктури, сформована нова система медичного страхування в селі. Інтенсифікувалося субсидування західних та центральних провінцій. Реалізовано декілька законодавчих та ресурсних проєктів, спрямованих проти гендерної дискримінації демографічного дисбалансу, підвищення пенсійних виплат.</p>
Норвегія	<p>Політика держави спрямована на освіту та інновації, що забезпечує найменшу нерівність доходів у світі. Крім того, Норвегія має найбільший у світі фонд національного добробуту, який забезпечується доходами від продажу нафти й газу. Норвегія не встановлює мінімальну заробітну плату, але 70% працівників у цій країні охоплені колективними договорами, що регулюють оплату праці. Крім того, 54% найманих працівників є членами профспілок. Норвегія лідирує в рейтингу соціальної інклюзії, що підтверджує високий рівень соціально-економічної різноманітності норвезьких шкіл. Уряд приділяє особливу увагу освіті, вважаючи її засобом диверсифікації економіки та всебічного зростання. Система податкових відрахувань пропонує норвезьким компаніям пільги для заохочення вкладень у дослідження та розробки. Норвегія послідовно домагається усунення гендерної нерівності щодо доступу до освіти, роботи або рівня доходу. Ще у 2003 р. Норвегія ввела гендерні квоти, які зобов'язують компанії забезпечити жінкам не менше 40% керівних посад.</p>
Данія	<p>В основі економічного розвитку лежить концепція держави загального добробуту, яка передбачає ключову роль держави в економічному регулюванні та забезпеченні соціального благополуччя жителів. Значні інвестиції в людський капітал і соціальний захист забезпечуються державою за рахунок високих податкових надходжень до бюджету. Це разом з національними культурними особливостями дало змогу країні створити розвинену інноваційну економіку. Для неї характерна розвинена система соціального захисту, яка включає ефективну співпрацю між роботодавцем, профспілкою та урядом, високі виплати по безробіттю й пенсійні виплати. Державні витрати на освіту в Данії істотно перевищують середньосвітове значення показника. Джерелом економічного зростання є поєднання високих темпів зростання переважної в економіці сфери послуг за збереження досить високих темпів зростання промислового сектору, продукція якого складає основу експорту. Проведена політика загального добробуту привела до того, що рівень соціальної нерівності став одним з найнижчих у світі. Проблема бідності практично не характерна для цієї країни. Так, згідно з даними Євростату, частка населення, що проживає за національною межею бідності, не перевищує 5-7%, що є одним з найнижчих значень показника у світі. Негативний внесок у динаміку бідності роблять такі чинники, як збільшення потоку мігрантів та недостатнє підвищення соціальних виплат.</p>

На наш погляд, найбільш корисним для України може бути досвід Бразилії та Індії. Наприклад, програма грошових трансфертів, для розширення доступу до освіти та охорони здоров'я дітей та підлітків з бідних сімей є актуальною, оскільки сьогодні за рейтингом Legatum Prosperity Index, що фокусується на охоплення навчальними послугами на всіх рівнях освіти Україна займає 37 місце і поступається Польщі та Туреччині. Нажаль, в Національній стратегії розвитку цей аспект залишився поза увагою. Збільшення частки центрального фінансування, з метою перерозподілу ресурсів на користь відстаючих регіонів (з досвіду Індії) дозволило би зменшити нерівномірний географічний і галузевий розподіл можливостей, який в Україні є досить істотним.

Досвід країн, що розвиваються, демонструє, що з початку 2000-х рр. ними розробляються стратегії розвитку на новому рівні й демонструють, що проекти інклюзивного розвитку включають велику кількість заходів, спрямованих на підтримку малозабезпеченого населення, національних виробників, малих підприємців, клієнтів та споживачів.

Впровадження інклюзивної моделі економіки є задачею складною та комплексною. Однак саме такий підхід може врівноважити інтереси держави, бізнесу та трудових ресурсів, стати основою нової успішної країни. На нашу думку, ініціатором розробки та впровадження інклюзивної моделі економіки має стати держава за широкої підтримки наукових та експертних кіл [11].

Вирішальне місце серед складових державного забезпечення інклюзивного зростання й забезпечення соціальної рівності, справедливого розподілу ресурсів належить фіскальній політиці. Остання може впливати на доходи населення прямо, через регулювання обсягу особистих доходів індивіда, а також опосередковано, через посилення конкурентоспроможності економіки, створення сприятливих умов для ведення господарської діяльності, а отже, зростання зайнятості та рівня

трудо­вих до­ходів гро­мадян. На пер­ший план під час ре­форм у царині оподат­куван­ня ви­ходять про­сто­та про­це­дур ви­ко­нан­ня по­дат­ко­вих зо­бов'язань, в­ста­нов­лен­ня пра­вил оподат­куван­ня, а­дек­ват­них до е­ко­но­міч­них ре­алій.

Формування висновків з даного дослідження. Та­ким чи­ном, у май­бут­ньо­му го­лов­на про­бле­ма Ук­раїни бу­де по­ля­гати не в то­му, щоб до­ся­гти ви­со­ко­го зро­стан­ня в на­ст­уп­но­му ро­ці або про­тя­гом декіль­кох ро­ків, а, скорі­ше, в то­му, щоб­и зро­бити е­ко­но­міч­не зро­стан­ня ш­вид­шим, тривалим і біль­ш ін­к­лю­зив­ним.

В Ук­раїні ін­к­лю­зив­ний роз­ви­ток е­ко­но­мі­ки стримується не­га­тив­ним відхи­лен­ням ос­но­в­них по­ка­з­ни­ків, які ха­рак­те­ри­зують я­кість жи­ття на­се­лен­ня, від стан­дартів ін­к­лю­зив­но­го роз­ви­тку, ви­значе­них Всесвіт­нім е­ко­но­міч­ним фо­ру­мом для країн, що роз­ви­ва­ють­ся а та­ко­ж не­рів­но­мір­ним гео­графіч­ним і га­лу­зе­вим роз­по­ді­лом мо­ж­ли­во­стей та низь­ким рів­нем ос­ві­ти.

З у­ра­ху­ван­ням су­час­них ви­кли­ків гло­ба­лі­за­ції полі­тика дер­жави по­вин­на бу­ти спря­мо­вана на за­без­пе­чен­ня дов­го­стро­ко­вої, стій­кої, ін­к­лю­зив­ної та ген­дер­но чу­т­ли­вої полі­тики. По­зи­тив­ний вплив на роз­ви­ток ін­к­лю­зив­ної е­ко­но­мі­ки мо­же ма­ти ім­пле­мен­та­ція між­на­род­но­го до­с­ві­ду роз­ши­рен­ня до­сту­пу до ос­ві­ти та о­хо­рони здо­ров'я ді­тей та під­літ­ків з бід­них сі­мей та за­ходів, спря­мо­ваних на пе­ре­ро­з­по­діл ре­сурсів на ко­ри­сть від­стаю­чих ре­гі­онів.

Вва­жа­ємо, що по­да­ль­ше до­с­лі­д­жен­ня про­бле­ми ін­к­лю­зив­но­го роз­ви­тку по­трі­бно спря­му­вати на ви­в­чен­ня вза­ємодії між ор­га­нами міс­це­во­го са­мо­в­ря­ду­ван­ня та дер­жав­ним а­па­ра­том для до­ся­г­нен­ня стра­те­гіч­них ці­лей дер­жав­но­го ре­гу­лю­ван­ня ін­к­лю­зив­ної е­ко­но­мі­ки та по­ліп­шен­ня спів­пра­ці між від­по­від­ни­ми ін­сти­ту­та­ми та ін­ди­ви­да­ми для за­без­пе­чен­ня стій­кої ін­к­лю­зив­ної полі­тики дер­жави.

Література

1. Аджемоглу Д., Робинсон Дж. А. Почему одни страны богатые, а другие бедные. Происхождение власти, процветания и нищеты. Пер. с англ.. Д. Литвинова, П. Миронова, С. Сановича. Москва: АСТ, 2015. 575 с.
2. Кондратьев В. Инфраструктура и экономический рост // *Мировая экономика и международные отношения*. 2011. № 11. С. 18-24.
3. Базилюк А.В., Жулин О.В. Інклюзивне зростання як основа економічного розвитку // *Економіка та управління на транспорті*. 2015. Вип. 1. С. 19-29.
4. Прогнімак О.Д. Інклюзивний розвиток України: перешкоди і перспективи // *Економічний вісник Донбасу*. 2018. № 1 (51). С. 187-197.
5. World Inequality Report 2018. URL: <https://wir2018.wid.world/>
6. Бучинська Т. В. Взаємозв'язок між інклюзивним розвитком економіки держави та формуванням універсальних компетентностей людини // *Ефективна економіка*. 2018. № 6. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=6414>
7. Аудит економіки України. Кабінет Міністрів України. URL: <https://nes2030.org.ua/docs/doc-audit.pdf>
8. Калач Г. М. Оцінка складових індексу інклюзивного розвитку України / Г. М. Калач, Р. Ю. Винник // *Економічний вісник. Серія : фінанси, облік, оподаткування*. 2020. Вип. 6. С. 77–88.
9. Лалу Ф.А. Открывая организации будущего. М: Манн, Иванов и Фербер. 432 с.
10. Опалько В. В. Соціально-економічна нерівність і формування нової парадигми інклюзивного розвитку в Україні // *Причорноморські економічні студії*. 2019. Випуск 38-2. С. 63-64.

11. Europe 2020. Priorities. European Commission. URL: http://ec.europa.eu/europe2020/europe-2020-in-a-nutshell/priorities/index_en.htm
12. Тараненко І. Модифікація глобалізаційно-інноваційної моделі світової економіки на засадах сталого розвитку: нові виміри конкурентоспроможності // Європейський вектор економічного розвитку. 2013. Вип. 1(12). С. 172-185.
13. The Inclusive Growth and Development Report 2017. Insight Report the World Economic Forum. January 2017. URL: http://www3.weforum.org/docs/WEF_Forum_IncGrwth_2017.pdf
14. Стратегічний розвиток України. URL: <https://nes2030.org.ua/docs/doc-vector.pdf>

References

1. Adzhemoglu D., Robinson Dzh. A. Pochemu odni strany bogatye, a drugie bednye. Proiskhozhdenie vlasti, protsvetaniya i nishchety. Per. s angl.. D. Litvinova, P. Mironova, S. Sanovicha. Moskva: AST, 2015. 575 s.
2. Kondratev V. Infrastruktura i ekonomicheskij rost // Mirovaya ekonomika i mezhdunarodnye otnosheniya. 2011. № 11. S. 18-24.
3. Bazylyuk A.V., Zhulyn O.V. Inkljuzyvne zrostannja jak osnova ekonomichnogho rozvytku // Ekonomika ta upravlinnja na transporti. 2015. Vyp. 1. S. 19-29.
4. Proghnimak O.D. Inkljuzyvnyj rozvytok Ukrajinj: pereshkody i perspektyvy // Ekonomichnyj visnyk Donbasu. 2018. # 1 (51). S. 187-197.
5. World Inequality Report 2018. URL: <https://wir2018.wid.world/>
6. Buchynsjka T. V. Vzajemozv'jazok mizh inkljuzyvnym rozvytkom ekonomiky derzhavy ta formuvannjam universaljnykh kompetentnostej ljudyny // Efektyvna ekonomika. 2018. # 6. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=6414>

7. Audyт ekonomiky Ukrajinы. Kabinet Ministriv Ukrajinы. URL: <https://nes2030.org.ua/docs/doc-audit.pdf>
8. Kalach Gh. M. Ocinka skladovykh indeksu inkljuzyvnogho rozvytku Ukrajinы / Gh. M. Kalach, R. Ju. Vynnyk // Ekonomichnyj visnyk. Serija : finansy, oblik, opodatkuvannja. 2020. Vyp. 6. S. 77–88.
9. Lalu F.A. Otkryvaya organizatsii budushchego. M: Mann, Ivanov i Ferber. 432 s.
10. Opaljko V. V. Socialjno-ekonomichna nerivnistj i formuvannja novoji paradyghmy inkljuzyvnogho rozvytku v Ukrajinі // Prychornomorsjki ekonomichni studiji. 2019. Vypusk 38-2. S. 63-64.
11. Europe 2020. Priorities. European Commission. URL: http://ec.europa.eu/europe2020/europe-2020-in-a-nutshell/priorities/index_en.htm
12. Taranenko I. Modyfikacija ghlobalizacijno-innovacijnoji modeli svitovoji ekonomiky na zasadakh stalogho rozvytku: novi vymiry konkurentospromozhnosti // Jevropejsjkyj vektor ekonomichnogho rozvytku. 2013. Vyp. 1(12). S. 172-185.
13. The Inclusive Growth and Development Report 2017. Insight Report the World Economic Forum. January 2017. URL: http://www3.weforum.org/docs/WEF_Forum_IncGrwth_2017.pdf
14. Strateghichnyj rozvytok Ukrajinы. URL: <https://nes2030.org.ua/docs/doc-vector.pdf>